

Läsförmåga en demokratifråga

Betydelsen av bemannade skolbibliotek

En rapport från
Läraryrket och Centum för lättläst

Förord

Från skolans värld kommer ständigt rapporter om problem kring elevers bristande läsförmåga. Flera undersökningar visar att elever med läs- och skrivsvårigheter i många fall inte får den hjälp de behöver för att få tillgång till en likvärdig utbildning (läs exempelvis Skolinspektionens rapport 2011:8). Dessutom visade den senaste internationella läsförståelseundersökningen, PISA (2009), att svenska 15-åringars läsförmåga halkar efter, särskilt bland redan svaga läsare. Hela 17 procent av Sveriges 15-åriga elever anses vara svaga läsare. Samma undersökning visade också att 15-åringarna läser allt mer sällan, men också att en avgörande skillnad mellan starka och svaga läsare handlar om regelbunden läsning.

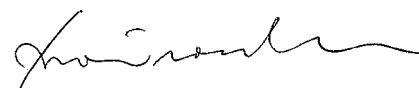
Utvecklingen pekar alltså på att elever läser mer sällan och allt sämre, samtidigt som elever med behov av stöd inte får den hjälp som de behöver. Detta är oacceptabelt. Brister i läsförmågan påverkar hela skolgången, och i förlängningen får det konsekvenser för hela livet. Omkring en fjärdedel av Sveriges vuxna befolkning har svårt att läsa och förstå skriftlig information (Skolverket, 1998). Det utgör ett problem för den enskilde individens möjligheter till vidareutbildning och möjligheten att få ett arbete. Det får också allvariga konsekvenser för demokratin som förutsätter delaktiga medborgare som kan ta del av nyheter, information och litteratur.

Den 1 juli i år fick Sverige en ny skollag som slår fast att alla elever ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Syftet är att öka elevers läsintresse och tillgodose deras behov av material för utbildningen. Skolbiblioteken ska vara anpassade efter elevernas behov, särskilt med tanke på elever med funktionsnedsättning, invandrare och andra minoriteters behov (Skolinspektionens riktlinjer för skolbibliotek, 2011). Detta är ingen slump – sambandet mellan ökad läsförmåga, regelbunden läsning och tillgång till ett skolbibliotek har bevisats i flera studier. Ett bemannat skolbibliotek, med pedagogiskt kunnig personal och material som passar elevernas skiftande behov, är en förutsättning om svenska elevers läsförmåga ska bli bättre. Även UNESCO betonar vikten av ett skolbibliotek. I ett manifest för skolbibliotek säger man bland annat:

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare. (IFLA/UNESCO 2004)

Läraryrket och Centrum för lättläst vill lyfta frågan om behovet av ett bemannat skolbibliotek och skolbibliotekets förutsättning att särskilt vara ett stöd för elever med lässvårigheter. Därför har vi tillsammans genomfört en undersökning om grundskolornas tillgång till ett skolbibliotek, och deras möjligheter att möta elever med lässvårigheter. Resultaten visar att en bara 65 procent av grundskolorna har ett bemannat skolbibliotek. Dessutom har mer än hälften av de bemannade skolbiblioteket bara öppet 10 timmar eller mindre per vecka. En stor del av eleverna i Sveriges grundskolor har därför en bristande tillgång till ett bemannat skolbibliotek. Detta riskerar att få negativa konsekvenser för elevers läsutveckling – särskilt elever med bristande läsförmåga.

Stockholm, augusti 2011

Bror Tronbacke
Direktör Centrum för lättläst

Eva-Lis Sirén
Ordförande Läraryrket

Så här har vi genomfört studien

I mars 2011 skickade Lärarförbundet och Centrum för lättläst ut en enkät om skolbibliotek och vilka möjligheter skolbiblioteken har för att stötta elever med lässvårigheter. Enkäten skickades via mail till 1840 av Lärarförbundets medlemmar som är registrerade som skolledare. Av dessa svarade totalt 759 på enkäten. Svarsfrekvensen var 41 procent. Av de 759 som svarade var 451 skolledare i grundskolan.

Frågorna

Lärarförbundet och Centrum för lättläst har tagit fram enkätfrågorna tillsammans. Frågorna handlar främst om hur många grundskolor som har ett bemannat skolbibliotek och vilka resurser man tycker att skolbiblioteket har och vad man saknar för att möta elever med lässvårigheter. Vi har också frågat skolor som saknar ett bemannat skolbibliotek om varför det inte finns något och om det finns planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011. Vi har även ställt frågor om skolorna storlek, huvudman och vilket län skolan finns i. I bilaga 1 kan du se enkäten med alla frågor.

Resultat

Vilken är skolans huvudman?

Av de 451 skolledare i grundskolan som svarat på enkäten kommer hela 412 från grundskolor med kommunal huvudman. Det motsvarar 91 procent. 39 skolledare, det vill säga 9 procent, är skolledare från grundskolor med en fristående huvudman.

Vid flera tillfällen har vi undersökt om resultaten påverkas av om skolan har en kommunal eller en fristående huvudman. I de fall vi redovisar några skillnader så ska de tolkas försiktigt. Det är stor skillnad i antalet som har svarat och fördelningen mellan grundskolor med kommunal och fristående huvudman stämmer heller inte överens med fördelningen nationellt. Enligt statistik från Skolverket har 20 procent av landets skolor en fristående huvudman¹. I denna undersökning har en mindre andel fristående skolor svarat, nämligen 9 procent.

¹ Skolverkets hemsida: <http://www.skolverket.se/sb/d/1638> (2011-05-27) Tabellnummer 3 A - C.

Vilken kommun jobbar du i?

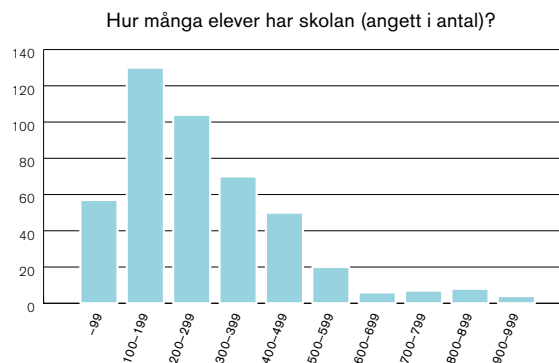
Vi har bitt skolledarna tala om vilken kommun deras skola ligger i. Nedan ser du en tabell för hur fördelningen ser ut för alla län:

Vilken kommun jobbar du i, fördelat på län.

Län	Antal svar
Blekinge	7
Dalarnas	14
Gävleborgs	13
Hallands	11
Jämtlands	3
Jönköpings	36
Kalmar	9
Kronobergs	10
Norrbottnens	14
Skåne	67
Stockholms	69
Södermanlands	8
Uppsala	30
Värmlands	17
Västerbottens	19
Västernorrlands	9
Västmanlands	9
Västra Götalands	81
Örebro	16
Östergötlands	9
Total	451

Hur många elever har skolan?

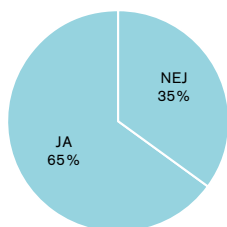
De flesta skolledare har svarat att skolan har mellan 100–199 eller 200–299 elever på sin skola. Hela 28 procent har mellan 100–199 elever och 22 procent har mellan 200–299 elever. Sammanlagt 23 skolor, det vill säga 5 procent, har fler än 600 elever.

Finns det ett bemannat skolbibliotek på skolan?

Av de 451 skolledare som har svarat på enkäten uppger 294 att det finns ett bemannat skolbibliotek på skolan. Det motsvarar 65 procent. 157 av grundskolorna i undersökningen, det vill säga 35 procent, saknar alltså ett bemannat skolbibliotek.

Finns det ett bemannat skolbibliotek på skolan?

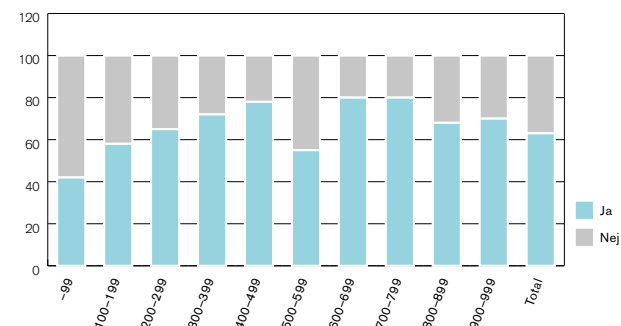
Om vi utgår från hur många elever de skolor har som saknar ett skolbibliotek, kan vi uppskatta att omkring 36 850 elever fördelat på 157 skolor saknar ett bemannat skolbibliotek. Längre fram i den här rapporten redovisar vi fler svar från de skolledare som har anggett att de inte har ett bemannat skolbibliotek².

² Egen beräkning baserat på att skolor med 100–199 elever i genomsnitt har 150 elever, skolor med 200–299 elever i genomsnitt har 250 elever etc.

Störst andel bemannade skolbibliotek har grundskolor med kommunal huvudman, där 68 procent av skolorna har ett bemannat skolbibliotek. Motsvarande siffra bland grundskolor med fristående huvudman är 36 procent.

Det finns också en svag tendens att andelen bemannade skolbibliotek ökar ju större skolan är, men ett undantag för skolor med 500–599 elever.

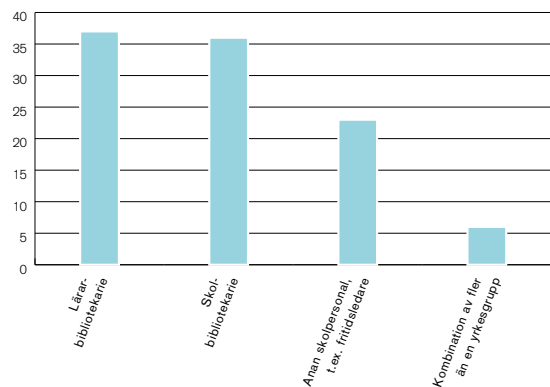
Andelar grundskolor som har eller inte har ett bemannat skolbibliotek fördelat på skolstorlek, det vill säga antal elever.

Skolledarna har också fått tala om vilken typ av personal som bemannar skolbiblioteket. Skolledarna har kunnat ge fler än ett svar, de har alltså kunnat ange flera yrkeskategorier.

36 procent av skolledarna har svarat att en lärarbibliotekarie bemannar skolbiblioteket. Det är den vanligaste bemanningsformen. Nästan lika många, 35 procent, har svarat att skolbiblioteket bemannas av en skolbibliotekarie. Den tredje vanligaste yrkeskategorin som bemannar skolbiblioteket är Annan skolpersonal, till exempel fritidsledare. Svaren visar också att det är ovanligt att ha en kombination av flera olika yrkeskategorier, de flesta har bara anggett ett svar.

Vilken personalkategori bemannar skolbiblioteket (angett i procent)

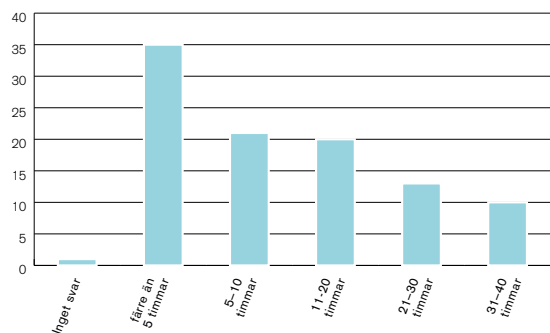

Grundskolor med kommunal huvudman har en större andel skolbibliotekarier som bemannar skolbiblioteken. På 37 procent av grundskolorna med kommunal huvudman bemannar en skolbibliotekarie skolbiblioteket. Motsvarande siffra för fristående grundskolor är 7 procent. På fristående grundskolor är det däremot mer vanligt med lärarbibliotekarier, 57 procent i jämförelse med 35 procent på kommunala grundskolor.

Hur många timmar i veckan är skolbiblioteket bemannat?

Vi har också undersökt hur många timmar i veckan som skolbiblioteket är bemannat. Så här är resultatet fördelat.

Hur många timmar i veckan är skolbiblioteket bemannat (fördelat i procent)?

35 procent av skollärdarna har svarat att deras skolbibliotek är bemannat färre än 5 timmar i veckan. På sammanlagt 57 procent av skolorna är skolbiblioteket bemannat 10 timmar i veckan eller mindre. Bara 10 procent av skolbiblioteken

är bemannade 31–40 timmar i veckan. Den genomsnittliga bemanningen har vi uppskattat till 12,5 timmar per vecka³.

Det är mer vanligt att skolbibliotek vid grundskolor med en fristående huvudman är bemannade 5 timmar eller mindre. Om man ser till grundskolor med en kommunal huvudman är fördelningen över antalet bemannade timmar mer jämn.

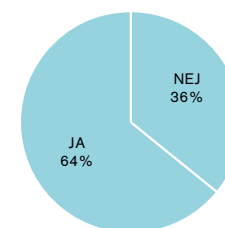
Det går inte att dra några generella slutsatser om hur skolans storlek påverkar hur många timmar skolbiblioteken är bemannade. Men, en svag tendens är att skolor med 99 elever eller färre samt 100–199 elever, i större utsträckning har skolbibliotek som är bemannade färre än 5 timmar.

Vi kan också se en tendens att skolbibliotek som är bemannade av en skolbibliotekarie har öppet mer än skolbibliotek som är bemannade av andra yrkeskategorier. Skolbibliotek som är bemannade av en skolbibliotekarie har sällan öppet färre än fem timmar, om man jämför med skolbibliotek som är bemannade av lärarbibliotekarier eller kategorin Annan personal, till exempel fritidsledare.

Har skolan en handlingsplan för hur man ska stötta elever med olika typer av lässvårigheter?

En majoritet av skollärdarna, 64 procent, har svarat att skolan har en sådan handlingsplan. Men hela 36 procent, har svarat att deras skola saknar en handlingsplan för hur man ska stötta elever med olika typer av lässvårigheter⁴.

Grundskolor som har eller inte har en handlingsplan för att stötta elever med olika typer av lässvårigheter (angett i procent).

³ Egen beräkning baserad på att skolbibliotek som är bemannade färre än 5 timmar är bemannade i genomsnitt 2,5 timmar, skolbibliotek som är bemannade 5–10 timmar är bemannade i genomsnitt 7,5 timmar etc.

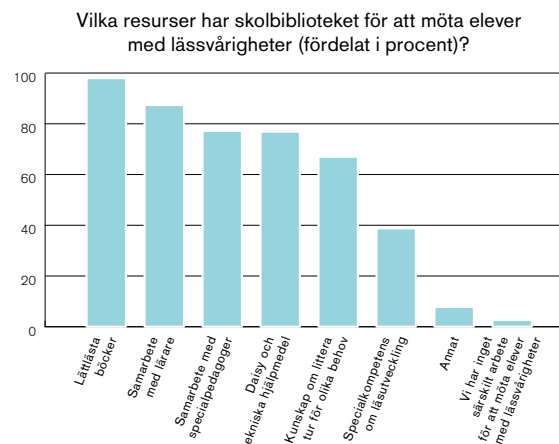
⁴ Tre personer har inte besvarat frågan.

Av de skolor som har en handlingsplan har sammanlagt 90 procent svarat att de tog fram handlingsplanen någon gång under 2000-talet. Nästan hälften av skolorna tog fram sin handlingsplan någon gång under åren 2008, 2009 eller 2010. 11 skolledare har lämnat ett ogiltigt svar och ett flertal har lämnat kommentarer om att de inte vet om det finns en handlingsplan eller när den togs fram.

Vilka resurser har ert bibliotek för att möta elever med lässvårigheter?

Skolledarna har fått svara på vilka resurser de tycker att skolbiblioteket har tillgång till för att möta elever med lässvårigheter. Skolledarna har kunnat välja bland åtta alternativ. Det har också varit möjligt att kryssa för flera alternativ.

- Specialkompetens kring läsutveckling
- Kunskap om litteratur för olika behov
- Lättlästa böcker
- Samarbete med specialpedagoger
- Samarbete med lärare
- Daisy och tekniska hjälpmedel
- Vi har inga ytterligare behov för att möta elever med lässvårigheter
- Annat

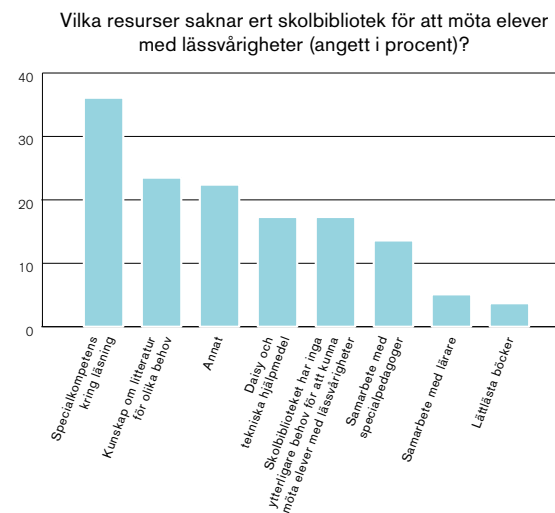
Nästan alla skolledare anger att det finns tillgång till lättlästa böcker på skolbiblioteket. Många svarar också att samarbete med lärare och specialpedagoger är en tillgänglig resurs, likaså tillgången till Daisy och tekniska hjälpmedel. Färre skolledare har däremot angett alternativet Kunskap om litteratur för

olika behov och Specialkompetens om läsutveckling. Bara två skolledare har bara angett svaret Vi har inget särskilt arbete för att möta elever med lässvårigheter.

Skolledarna verkar överlag tycka att skolan har god tillgång till de resurser som vi har föreslagit. Många har angett flera svar, hela 22 procent har kryssat för samtliga alternativ förutom alternativet Annat. Näst vanligast, 16 procent, är att man har kryssat för samtliga svarsalternativ förutom alternativet Specialkompetens om läsutveckling och Annat.

Vad saknar ert skolbibliotek för att möta elever med lässvårigheter?

Vi har också frågat skolledarna om vilka resurser man tycker att skolbiblioteket saknar för att möta elever med lässvårigheter. Skolledarna har fått samma svarsalternativ som i frågan före och de har även här kunnat kryssa för flera alternativ.

Återigen är det tydligt att skolledarna överlag tycker att man har en ganska god tillgång till de resurser som vi har föreslagit. Skolledarna har här i stor utsträckning valt att bara kryssa för ett svarsalternativ. Det tyder på att skolledarna tycker att de i stor utsträckning har de resurser de behöver, och eller att man saknar någon enstaka resurs.

Det alternativ som dock flest skolledare har angett att skolbiblioteket saknar är just Specialkompetens kring läsning. Alternativet Kunskap om litteratur

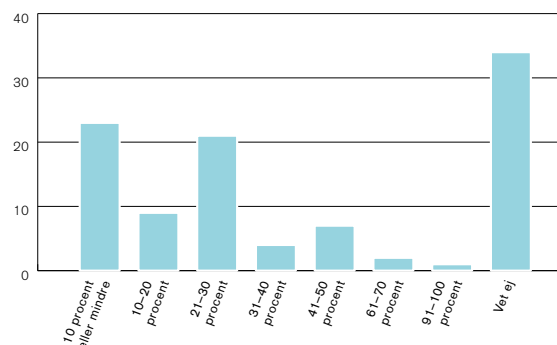
för olika behov och Annat har också fått förhållandevis många kryss. Få har däremot angett att man saknar Lättlästa böcker eller Samarbete med lärare.

Anmärkningsvärt är också att så många som 45 skollärare har kryssat för alternativet Skolbiblioteket har inga ytterligare behov för att kunna möta elever med lässvårigheter.

Uppskattningsvis, hur stor andel av årsbudgeten som används för inköp av litteratur till skolbiblioteket 2010 gick till lättlästa böcker, nyheter och information?

En resurs för att möta elever med lässvårigheter är lättlästa böcker, nyheter och information. Vi har därför frågat skollärdarna hur stor andel av årsbudgeten för inköp till skolbiblioteket som går till lättläst material. I bilaga 2 kan du se hur stor budget grundskolorna har totalt för inköp av litteratur till skolbiblioteket.

Hur stor andel av årsbudgeten som används för inköp av litteratur till skolbiblioteket 2010 gick till lättlästa böcker, nyheter och information (angett i procent)
(Inga respondenter valde alternativen 51–60, 71–80 eller 81–90 procent)

De allra flesta skollärare, 34 procent, vet inte hur mycket av skolans budget för inköp av litteratur som gick till lättlästa böcker, nyheter och information. 23 procent har svarat att 10 procent eller mindre av årsbudgeten går till inköp av lättlästa böcker, nyheter och information. Men nästan lika många, 21 procent, lägger mellan 21–30 procent av budgeten på lättlästa böcker, nyheter och information.

Vi kan inte se någon tendens om skolans storlek eller huvudman påverkar hur stor andel av budgeten som läggs på lättlästa böcker, nyheter och information.

Kommentarer

De skollärare som har ett bemannat skolbibliotek har också kunnat lämna kommentarer. Många har valt att lämna kommentarer och det märks att frågan väcker engagemang. Det är glädjande att se alla kommentarer som många skollärare har lämnat. Kommentarererna visar tydligt en förståelse för vikten av att ha ett bemannat skolbibliotek och även en önskan och ambition om att kunna erbjuda eleverna ett skolbibliotek med kunnig personal och ett brett utbud av material. Många tar just upp att skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stötta elever med lässvårigheter.

Flera skollärare berättar om sitt goda arbete med skolbibliotek, medan andra efterlyser ökade förutsättningar för att kunna använda skolbiblioteket bättre. Några av de saker man efterlyser här i kommentarerna är behovet av ökad bemanning, bättre kompetens om läsutveckling och en önskan om bättre ekonomiska förutsättningar.

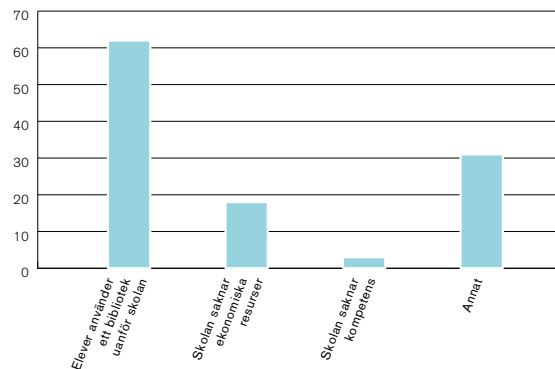
Svar från skolor som saknar ett bemannat skolbibliotek

Som vi tidigare visade har 157 av 451 skollärdare svarat att det inte finns ett bemannat skolbibliotek på deras skola. Det motsvarar 35 procent. Nu ska vi titta lite närmare på varför dessa skolor saknar ett bemannat skolbibliotek, och om det finns några planer för framtiden.

Varför finns det inget skolbibliotek på skolan?

Vi har frågat skollärdarna varför det inte finns något skolbibliotek på skolan. Fyra alternativ har varit möjliga och skollärdarna har kunnat välja flera alternativ.

Varför finns det inget skolbibliotek på skolan (angett i procent)?

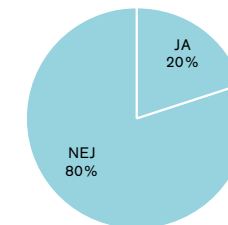
Den i särklass vanligaste orsaken till att det inte finns något bemannat skolbibliotek är att eleverna använder ett bibliotek utanför skolan. Hela 62 procent av skollärdarna har kryssat för det alternativet. 31 procent har angett Annat som orsak. Tyvärr vet vi inte vad det står för. Knappt 19 procent har svarat att skolan saknar ekonomiska resurser och bara 3 procent anser att skolan saknar kompetens.

Fristående grundskolor har i större utsträckning svarat att elever använder ett bibliotek utanför skolan. Däremot har skollärdare från kommunala grundskolor i något större utsträckning hänvisat till bristande resurser.

Finns det konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011?

Vi har också frågat skollärdarna om det finns konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek någon gång under år 2011. 31 av 157 skollärdare, det vill säga 20 procent, har svarat att det finns konkreta planer. Men hela 80 procent, har svarat att det än så länge inte finns några konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011.

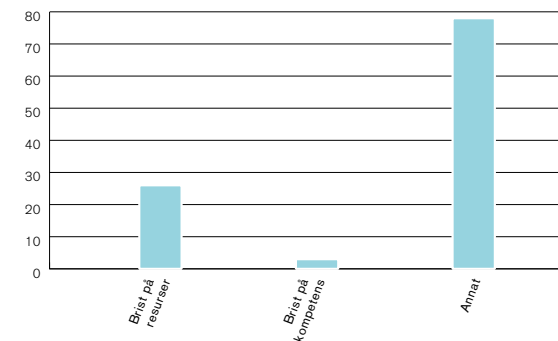
Finns det konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek (svar angett i procent)?

Varför planeras inget skolbibliotek?

De skollärdare som har svarat att de inte planerar att upprätta ett skolbibliotek under år 2011 har också fått ange varför man saknar planer. Det har varit möjligt att kryssa för flera svarsalternativ.

Varför planeras inget skolbibliotek (angett i procent)?

Sammanfattande slutsatser och kommentarer

Orsaken till varför så många som 80 procent av skolorna inte planerar att upprätta ett skolbibliotek är tyvärr oklar. Av alternativen brist på resurser, brist på kompetens och annat, så har totalt 92 av 126 skolledare svarat Annat som sin enda orsak. Ytterligare 6 personer har svarat Annat i kombination med något mer alternativ.

Brist på resurser är det alternativ som har fått näst flest svar. 25 av 126 skolledare har angett det som sin enda orsak. Ytterligare 8 personer har svarat Brist på resurser i kombination med något annat alternativ. Bara totalt 4 skolledare har angett brist på kompetens som orsak.

Det är tydligt att brist på resurser och kompetens inte är den främsta orsaken till att skolorna väljer bort att upprätta ett skolbibliotek.

Vår undersökning visar att en stor del av eleverna i Sveriges grundskolor har en bristande tillgång till ett bemannat skolbibliotek. Endast 65 procent av grundskolorna i undersökningen har ett bemannat skolbibliotek. Dessutom är tillgången begränsad även för de elever som går på en skola där det finns ett bemannat skolbibliotek. På mer än hälften av skolorna är skolbiblioteken nämligen bara bemannade 10 timmar i veckan eller mindre. Bara 10 procent av skolbiblioteken är bemannade 31–40 timmar i veckan.

Studien visar också en tendens att ju större skolan är, desto större är sannolikheten att det finns ett bemannat skolbibliotek. Skolor med en kommunal huvudman har också en större andel bemannade skolbibliotek och en större andel skolbibliotekarier som bemannar skolbiblioteket. Dessa resultat ska tolkas försiktigt, men stöds av tidigare undersökningar från exempelvis Statens kulturråd (2008) och Svensk biblioteks förening (2007).

Hela 36 procent av skolorna saknar en handlingsplan för hur man ska stötta elever med lässvårigheter. Men, många skolledare verkar ändå uppleva att skolan har god tillgång till de resurser som vi har förslagit när det gäller att möta elever med lässvårigheter. Särskilt god tillgång tycker man sig ha till lättlästa böcker, vilket är ett glädjande resultat för oss. Flera skolledare pekar dock på behovet av ökad kunskap om läsutveckling bland elever och hur man kan arbeta med litteratur för olika behov. Detta resultat är viktigt att lyfta fram – det räcker inte med att det finns ett varierat utbud i bibliotekens bokhyllor. Elever med lässvårigheter behöver pedagogiskt kunnig bibliotekspersonal som kan vägleda dem till att hitta passande lättlästa böcker, DAISY och annat anpassat material.

Bland de skolor som saknar ett bemannat skolbibliotek är den främsta anledningen att elever och lärare använder ett bibliotek utanför skolan. Även Kulturrådets stora biblioteksundersökning från 2008 visar att ett flertal skolor hänvisar till tillgången till ett närliggande folkbibliotek. Detta motsäger heller inte kravet i den nya skollagen eftersom lagen inte preciserar om tillgången till ett bibliotek ska finnas inom skolans gränser eller inte. Det kan också vara en förklaring till att så få skolledare som 20 procent har uppgett att det finns konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011. Vi vill ändå lyfta fram att det är viktigt att tänka på att ett skolbibliotek ska vara en central del

Referenser

av skolans pedagogiska arbete och skolbibliotekets fysiska närhet till eleverna är mycket viktig, särskilt för elever som har behov av extra stöd. Det är också något som Skolinspektionen tydligt lyfter i sina riktlinjer för hur skollagen ska tolkas.

Det är glädjande att läsa alla de kommentarer som många skolledare har lämnat. Många kommentarer visar tydligt en förståelse för vikten av ett bemannat skolbibliotek och även en ambition om att kunna erbjuda eleverna ett skolbibliotek med kunnig personal och brett utbud av material. Många bekräftar bilden att skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stötta elever med lässvårigheter.

Ett bemannat skolbibliotek med pedagogiskt kunnig bibliotekspersonal är centralt i arbetet för att öka elevernas läsintresse och tillfredställa deras behov av böcker och information under utbildningen. Dagens skola bygger på att kunskap aktivt söks upp av eleverna själva. Men det kräver att det finns pedagogiskt kunnig bibliotekspersonal som kan fånga upp elever med lässvårigheter och vägleda dem fram till rätt typ av material i informationsflödet. Det är viktigt för alla elever, men särskilt nödvändigt för elever med lässvårigheter. Elever med lässvårigheter undviker ofta svårigheterna och läser sällan. Om det inte ges tillräckligt stöd finns därför stora risker att eleven inte läser alls och därmed minskar läsförmågan ytterligare. Det får i längden konsekvenser för elevens läsutveckling och förmåga att tillgodogöra sig undervisningen i alla ämnen. En svag läsare får inte bara problem i ämnet svenska, utan även i andra ämnen som matematik och naturkunskap. I längden får det också konsekvenser för elevens möjligheter till vidareutbildning, möjligheter att söka och få ett arbete och även att delta i den demokratiska processen.

Vår studie visar viktiga tendenser om elevernas tillgång till ett skolbibliotek och förutsättningarna för att hjälpa elever som av olika anledningar har lässvårigheter. Men studien är förhållandevis begränsad och det återstår många frågor kring vilken funktion ett skolbibliotek ska ha och hur möjligheten att hjälpa lässvaga elever kan förbättras. Vidare studier är viktiga för att vi ska veta mer om skolbibliotekens roll och hur den ska se ut för att fungera på bästa sätt. Vi har inte råd att slarva bort en enda läsoplevelse.

IFLA/UNESCO (svensk översättning 2004) *IFLA/UNESCO:s riktlinjer för skolbibliotek*, svensk översättning av Adina Giselsson vid Pedagogiska centralen, Malmö stad.

SFS 2010:800, *Skollagen*

Skolinspektionen (2011) *Läs- och skrivsvårigheter/dyslexi i grundskolan, Kvalitetsgranskning, rapport 2011:8.*

Skolinspektionen (2011) *Skolbibliotek. Promemoria om nya skollagen – Kap 2 Huvudmän och ansvarfördelning §36 Skolbibliotek, 20-05-30.*

Skolverket (1996) *Grunden för fortsatt lärande – en internationell jämförande studie av vuxnas förmåga att förstå och använda tryckt och skriven information*, Skolverkets rapport 115.

Skolverket (2010) *Rustad för att möta framtiden? – PISA 2009 om 15-åringars läsförståelse och kunskaper i matematik och naturkunskap*, Skolverkets rapport 352:2010.

Statens kulturråd (2009) *Skolbibliotek 2008, Kulturen i siffror 2009:1.*

Svensk biblioteksforening (2007), *Skolbiblioteken – En underutnyttjad och underprioriterad resurs.*

10. Vad saknar ert skolbibliotek för att möta elever med lässvårigheter?

Fler svarsalternativ var möjliga

Svarsalternativ

Svar 1: Specialkompetens kring läsning

Svar 2: Kunskap om litteratur för olika behov

Svar 3: Lättlästa böcker

Svar 4: Samarbete med specialpedagoger

Svar 5: Samarbete med lärare

Svar 6: Daisy och tekniska hjälpmedel

Svar 7: Skolbiblioteket har inga ytterligare behov för att kunna möta elever med lässvårigheter

Svar 8: Annat

11. Hur stor var skolans budget för inköp av litteratur till biblioteket under 2010? (1-tals kr)

Svarsalternativ

Svar 1: ange budget

12. Uppskattningsvis, hur stor andel av årsbudgeten som används för inköp av litteratur till skolbiblioteket 2010 gick till lättlästa böcker, nyheter och information?

Svar 1: 10 procent eller mindre

Svar 2: 11–20 procent

Svar 3: 21–30 procent

Svar 4: 31–40 procent

Svar 5: 41–50 procent

Svar 6: 51–60 procent

Svar 7: 61–70 procent

Svar 8: 71–80 procent

Svar 9: 81–90 procent

Svar 10: 91–100 procent

Svar 11: Vet ej

13. Vad är din uppfattning om skolas och skolbibliotekets möjligheter att stötta elever med lässvårigheter? Har du något annat du vill kommentera kring enkäten?

Svarsalternativ

Svar 1: Fritextsvar

Här avslutades enkäten för de som uppgett att de jobbade på en skola där det fanns ett bemannat skolbibliotek

14. Varför finns det inget skolbibliotek på skolan?

Fler svarsalternativ var möjliga

Svarsalternativ

Svar 1: Eleverna använder ett bibliotek utanför skolan

Svar 2: Skolan saknar ekonomiska resurser

Svar 3: Skolan saknar kompetens

Svar 4: Annat

15. Finns det konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011?**16.**

Svarsalternativ

Svar 1: Ja

Svar 2: Nej

Vid ja-svar avslutades enkäten

17. Varför planeras inget skolbibliotek?

Fler svarsalternativ var möjliga

Svarsalternativ

Svar 1: Brist på resurser

Svar 2: Brist på kompetens

Svar 3: Annat

Innehåll

Här presenteras statistik från enkäten i form av tabeller. Tabellbilagan är indelad i tre avsnitt. Det första avsnittet innehåller statistik för samtliga skolledare som svarat på enkäten, det andra avsnittet för de som svarat att de inte har något bemannat skolbibliotek och det tredje avsnittet för de som svarat att de har ett bemannat skolbibliotek. För mer information och korstabeller, kontakta Lärarförbundet eller centrum för Lättläst.

1. Antal skolor med och utan bemannat skolbibliotek	25
Antal skolor med och utan ett bemannat skolbibliotek	25
Antal skolor fördelat på län	25
Antal skolor fördelat på skolstorlek	26
Antal skolor fördelat på huvudman	26
2. Skolor som saknar ett bemannat skolbibliotek	27
Orsaker till att det inte finns ett bemannat skolbibliotek på skolan	27
Antal skolor som har eller inte har konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011	27
Orsaker till varför det inte planeras något skolbibliotek	27
3. Skolor som har ett bemannat skolbibliotek	28
Vem eller vilka bemannar skolbiblioteket	28
Antal skolor efter hur många timmar i veckan skolbiblioteket är bemannat	28
Om skolan en handlingsplan för har man ska stötta elever med olika typer av lässvårigheter	29
Vilket år handlingsplanen togs fram	29
Vilka resurser har ert bibliotek för att möta elever med lässvårigheter?	30
Vilka resurser saknar skolbiblioteket för att kunna stötta elever med lässvårigheter	32
Hur stor var skolans budget för inköp av litteratur till biblioteket under 2010 (1-tals kr)	34
Uppskattningsvis, hur stor andel av årsbudgeten som används för inköp av litteratur till skolbiblioteket 2010 gick till lättlästa böcker, nyheter och information	36
Vad är din uppfattning om skolas och skolbibliotekets möjligheter att stötta elever med lässvårigheter? Har du något annat du vill kommentera kring enkäten?	37

1. Antal skolor med och utan bemannat skolbibliotek

Antal skolor fördelat på skolstorlek

	Om det finns ett bemannat skolbibliotek eller inte		Total	Andel Ja av total %
	Ja	Nej		
Antal svar	294	157	451	65

Antal skolor fördelat på län

Län	Antal svar
Blekinge	7
Dalarnas	14
Gävleborgs	13
Hallands	11
Jämtlands	3
Jönköpings	36
Kalmar	9
Kronobergs	10
Norrbottnens	14
Skåne	67
Stockholms	69
Södermanlands	8
Uppsala	30
Värmlands	17
Västerbottens	19
Västernorrlands	9
Västmanlands	9
Västra Götalands	81
Örebro	16
Östergötlands	9
Total	451

Antal skolor fördelat på skolstorlek

Skolstorlek, antal elever	Total
-99	57
100-199	129
200-299	101
300-399	69
400-499	51
500-599	21
600-699	6
700-799	6
800-899	7
900-999	4
Total	451

Antal skolor fördelat på huvudman

	Fristående huvudman	Kommunal huvudman	Total
Antal skolor	39	412	451

2. Skolor som saknar ett bemannat skolbibliotek**Orsaker till att det inte finns ett bemannat skolbibliotek på skolan**

Orsak	Antal	Procentandel av totalen
Annat	36	22,9
Eleverna använder ett bibliotek utanför skolan	80	51,0
Eleverna använder ett bibliotek utanför skolan, Annat	9	5,7
Eleverna använder ett bibliotek utanför skolan, Skolan saknar ekonomiska resurser	6	3,8
Eleverna använder ett bibliotek utanför skolan, Skolan saknar ekonomiska resurser, Skolan saknar kompetens	2	1,3
Skolan saknar ekonomiska resurser	18	11,5
Skolan saknar ekonomiska resurser, Annat	3	1,9
Skolan saknar kompetens	2	1,3
Skolan saknar kompetens, Annat	1	,6
Total	157	100

Antal skolor som har eller inte har konkreta planer på att upprätta ett skolbibliotek under 2011

Om det finns planer	Antal	I procent
Ja	31	19,7
Nej	126	80,3
Total	157	100,0

Orsaker till varför det inte planeras något skolbibliotek

Orsaker	Antal	I procent
Annat	92	73
Brist på kompetens	1	1
Brist på resurser	25	20
Brist på resurser, Annat	5	4
Brist på resurser, Brist på kompetens	2	2
Brist på resurser, Brist på kompetens, Annat	1	1
Total	126	100

3. Skolor som har ett bemannat skolbibliotek

Vem eller vilka bemannar skolbiblioteket

Bemanning	Antal	I procent
Ja, av lärarbibliotekarie	106	36,1
Ja, av lärarbibliotekarie, Ja, det är bemannat av annan skolpersonal, t.ex. fritidsledare	8	2,7
Ja, av lärarbibliotekarie, Nej*	1	,3
Ja, av skolbibliotekarie	104	35,4
Ja, av skolbibliotekarie, Ja, av lärarbibliotekarie	4	1,4
Ja, av skolbibliotekarie, Ja, det är bemannat av annan skolpersonal, t.ex. fritidsledare	4	1,4
Ja, det är bemannat av annan skolpersonal, t.ex. fritidsledare	65	22,1
Ja, det är bemannat av annan skolpersonal, t.ex. fritidsledare, Nej*	2	,7
Total	294	100,0

*Tre respondenter hade svarat både ja och nej, de räknas som ja-svar

Antal skolor efter hur många timmar i veckan skolbiblioteket är bemannat

Antal timmar	Antal	I procent
Inget svar	3	1,0
färre än 5 timmar	104	35,4
5–10	63	21,4
11–20	58	19,7
21–30	37	12,6
31–40	29	9,9
Total	294	100,0

Om skolan en handlingsplan för hur man ska stötta elever med olika typer av läsvårigheter

Om det finns en handlingsplan	Antal	I procent
Inget svar	3	1,0
Ja	185	62,9
Nej	106	36,1
Total	294	100,0

Vilket år handlingsplanen togs fram

År	Antal	I procent
0	9	4,9
1111	1	,5
1990	1	,5
1992	1	,5
1995	1	,5
1996	2	1,1
1997	1	,5
1998	1	,5
1999	1	,5
20	1	,5
2000	11	5,9
2001	4	2,2
2002	4	2,2
2003	2	1,1
2004	6	3,2
2005	19	10,3
2006	13	7,0
2007	14	7,6
2008	27	14,6
2009	26	14,1
2010	34	18,4
2011	6	3,2
Total	185	100,0

Vilka resurser har ert bibliotek för att möta elever med lässvårigheter?

Resurser som finns	Antal	I procent
Annat	1	,3
Daisy och tekniska hjälpmedel, Vi har inget särskilt arbete för att möta elever med lässvårigheter	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker	2	,7
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Daisy och tekniska hjälpmedel	3	1,0
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare	4	1,4
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	16	5,4
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	2	,7
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	6	2,0
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	16	5,4
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Annat	3	1,0
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	47	16,0
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	6	2,0
Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	1	,3
Lättlästa böcker	3	1,0
Lättlästa böcker, Daisy och tekniska hjälpmedel	2	,7
Lättlästa böcker, Samarbete med lärare	11	3,7
Lättlästa böcker, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	5	1,7
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger	1	,3
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	6	2,0
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	1	,3

Resurser som finns	Antal	I procent
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	10	3,4
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Annat	1	,3
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	26	8,8
Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	2	,7
Lättlästa böcker, Vi har inget särskilt arbete för att möta elever med lässvårigheter	2	,7
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare	2	,7
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	6	2,0
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	2	,7
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	1	,3
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	7	2,4
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	65	22,1
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	4	1,4
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Vi har inget särskilt arbete för att möta elever med lässvårigheter	3	1,0
Specialkompetens om läsutveckling, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Daisy och tekniska hjälpmedel	2	,7
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	3	1,0

Resurser som finns	Antal	I procent
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	1	,3
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	2	,7
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	13	4,4
Specialkompetens om läsutveckling, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Annat	1	,3
Vi har inget särskilt arbete för att möta elever med lässvårigheter	2	,7
Total	294	100,0

Vilka resurser saknar skolbiblioteket för att kunna stötta elever med lässvårigheter

Resurser som saknas	Antal	I procent
Annat	56	19,0
Daisy och tekniska hjälpmedel	23	7,8
Kunskap om litteratur för olika behov	26	8,8
Kunskap om litteratur för olika behov, Annat	4	1,4
Kunskap om litteratur för olika behov, Daisy och tekniska hjälpmedel	4	1,4
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3

Resurser som saknas	Antal	I procent
Lättlästa böcker	1	,3
Samarbete med lärare	3	1,0
Samarbete med specialpedagoger	11	3,7
Samarbete med specialpedagoger, Annat	1	,3
Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	3	1,0
Skolbiblioteket har inga ytterligare behov för att kunna möta elever med lässvårigheter	48	16,3
Skolbiblioteket har inga ytterligare behov för att kunna möta elever med lässvårigheter, Annat	1	,3
Specialkompetens kring läsning	51	17,3
Specialkompetens kring läsning, Annat	3	1,0
Specialkompetens kring läsning, Daisy och tekniska hjälpmedel	10	3,4
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov	14	4,8
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Lättlästa böcker, Samarbete med lärare	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med lärare	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger	5	1,7
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	2	,7
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel, Skolbiblioteket har inga ytterligare behov för att kunna möta elever med lässvårigheter	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Kunskap om litteratur för olika behov, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Lättlästa böcker	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	1	,3

Resurser som saknas	Antal	I procent
Specialkompetens kring läsning, Lättlästa böcker, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel, Skolbiblioteket har inga ytterligare behov för att kunna möta elever med lässvårigheter	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Samarbete med lärare	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Samarbete med specialpedagoger	6	2,0
Specialkompetens kring läsning, Samarbete med specialpedagoger, Annat	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Samarbete med specialpedagoger, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare	1	,3
Specialkompetens kring läsning, Samarbete med specialpedagoger, Samarbete med lärare, Daisy och tekniska hjälpmedel	1	,3
Total	294	100,0

Hur stor var skolans budget för inköp av litteratur till biblioteket under 2010 (1-tals kr)

Budget	Antal	I procent
,00	21	7,1
1,00	1	,3
5,00	1	,3
10,00	3	1,0
11,00	1	,3
12,00	1	,3
15,00	2	,7
25,00	1	,3
30,00	1	,3
35,00	2	,7
40,00	3	1,0
41,00	1	,3
50,00	2	,7
100,00	1	,3
2000,00	6	2,0
2600,00	1	,3

Budget	Antal	I procent
3000,00	5	1,7
4000,00	1	,3
5000,00	14	4,8
6000,00	7	2,4
6700,00	1	,3
7000,00	5	1,7
8000,00	7	2,4
8500,00	1	,3
9000,00	1	,3
10000,00	38	12,9
11130,00	1	,3
11500,00	2	,7
12000,00	5	1,7
13000,00	2	,7
14000,00	1	,3
15000,00	19	6,5
16000,00	3	1,0
17000,00	3	1,0
18000,00	3	1,0
18500,00	1	,3
19000,00	1	,3
20000,00	29	9,9
21000,00	3	1,0
22000,00	3	1,0
22418,00	1	,3
23000,00	1	,3
23450,00	1	,3
25000,00	11	3,7
28000,00	1	,3
29000,00	1	,3
30000,00	20	6,8
34000,00	2	,7

Budget	Antal	I procent
35000,00	5	1,7
36000,00	1	,3
40000,00	10	3,4
44000,00	1	,3
45000,00	1	,3
48000,00	1	,3
50000,00	8	2,7
55000,00	2	,7
60000,00	7	2,4
70000,00	2	,7
80000,00	3	1,0
90000,00	1	,3
100000,00	4	1,4
115000,00	1	,3
200000,00	1	,3
350000,00	1	,3
400000,00	2	,7
4000000,00	1	,3
Total	294	100,0

Uppskattningsvis, hur stor andel av årsbudgeten som används för inköp av litteratur till skolbiblioteket 2010 gick till lättlästa böcker, nyheter och information.

Andel av budget	Antal	I procent
10 procent eller mindre	67	22,8
11–20 procent	28	9,5
21–30 procent	62	21,1
31–40 procent	11	3,7
41–50 procent	20	6,8
61–70 procent	4	1,4
91–100 procent	2	,7
Vet ej	100	34,0
Total	294	100,0

Vad är din uppfattning om skolas och skolbibliotekets möjligheter att stötta elever med lässvårigheter? Har du något annat du vill kommentera kring enkäten?

Att elever får mycket tid, möjligheter, till både egen läsning, lyssna när andra läser och att prata om det lästa. Böcker för alla barn och rik tillgång till tekniska hjälpmedel.

Att eleverna har tillgång till ett skolbibliotek är en del av de insatser som är viktiga för att främja lästräning.

Bara fantasi..., förlåt - ekonomin! - sätter gränser...det gäller att hänga med i den tekniska utvecklingen med läsplattor, ipad m.m.

Behov av ökad bemanning

Biblioteket borde vara ett självklart centrum för kompensatoriska läromedel.

Biblioteket har en viktig roll vad gäller att stötta elever med lässvårigheter. Hjälpa till och ta fram lämplig litteratur. Hjälpa till med datasökningar osv.

Biblioteket måste vara en lockande plats för alla elever men framför allt för elever med lässvårigheter.

Biblioteket är en stor tillgång på många sätt Frågorna ovan är inte helt lätta att svara på utan kommentarsruta. Vi har en av kommunens biblioteketsfilialer inrymd på vår skola. Alltså har en skolbibliotekarie utan "vanlig bibliotekarie" Vi har heller ingen generell handlingsplan för elever med lässvårigheter utan individuella planer IUP för var och en samt i förekommande fall åtgärdsprogram för varje elev. Barnbibliotekarien kommer regelbundet och har bokprat med barnen och vi får god hjälp med att hitta lämpliga böcker som är lättlästa

Biblioteket är hjärtat i skolan och är mycket viktigt för att stötta elever med lässvårigheter

Biblioteket budget ligger inte i skolans utan har egen budget. så jag vet ej hur mycket pengar de har i litteratur inköp.

Bra

Bra möjligheter eftersom biblioteket har tillgång till exempelvis mp3 filer som underlättar för eleverna med lässvårigheter. en stor fördel att de kan lära sig att ladda ner via nätet.

Bra samarbete mellan bibliotekarie och lärarna

Bra.

Budget för skolbiblioteket ligger ej under skolan utan under biblioteket. Stor möjlighet att stötta elever men även lärare att söka lämplig litteratur till elever.

Budgeten: Inköp görs via kommunbiblioteket, som också svarar för öppethållandet på våra skolbibliotek. Handlingsplanen revideras årligen, senast i år.

Den är medelgod. Kan bli bättre.

Den är stor

Det

Det finns en medvetenhet och givetvis behövs ökad bemanning/kompetens för att stötta eleverna med lässvårigheter.

Det finns en vilja att stötta i det dagliga arbetet. Vi har nyligen integrerats med filialbiblioteket på orten och för just nu diskussioner hur vi kan använda biblioteket på bästa sätt för att stötta och inspirera alla barn/elever

Det finns ett bra samarbete mellan skolbibliotekarien och lärare. Biblioteket kompletterar undervisningen och stöttar upp elever med lässvårigheter.

Det finns mycket teknik och material att tillgå. Vi har ett samarbete med skoldatateket i kommunen. Saknar det som alternativ.

Det ska finnas lättlästa böcker. Samarbeta med spec ped för att plocka fram rätt titlar. I år har vi fått tillgång till inlästa böcker över datorn. Vet inte om man hunnit få igång detta ännu. Viktigt för år 6 eftersom de nu har var sin dator.

Det skulle behöva köpas in mer lättlästa böcker för alla åldrar. Vi har nog mest för yngre barn.

Det är ett bra samarbete mellan skolans pedagoger och skolbibliotekarien.

Det är ett övergripande arbete skolbibliotekarien gör. Skolbibliotekarien arbetar inte med enskilda elever. Hon hjälper däremot lärare och spec.pedagoger att hitta material som kan stötta undervisningen.

Det är i huvudsak specialläraren och klasslärarna som stöttar elever med lässvårigheter.

Det är inte "skolbiblioteken" som stöttar våra elevers behov. Vi på skolan är skolbiblioteket och har en person/lärare avsatt för att sköta det löpande och samarbeta i ett s.k biblioteksråd som i sin tur samarbetar med lärarna. Det är lärarna tillsammans som bestämmer innehållet för elevernas nöje och utveckling.

Det är klasslärarna tillsammans med specialpedagogerna som stöttar eleverna.

Det är kommunens bibliotek centralt som köper in böcker till skolbiblioteken. en grupp bestående av lärare från de olika skolorna kan påverka inköpen.

Det är mycket man skulle kunna utveckla! Vi saknar datorer o teknik som skulle vara ett viktigt hjälpmedel!

Det är stor tillgänglighet och central placering i skolan

Detta är en fråga som är mycket aktuell hos oss och vi arbetar för att hitta många olika bra lösningar för eleverna.

Duktiga och engagerade pedagoger i samverkan med duktiga och engagerade skolbibliotekarier kan göra mycket stor skillnad. Att hitta litteratur som fascinerar och inspirerar eleven att utvecklas i sin läsinläring är ett svårt uppdrag som kräver hög kompetens. Eftersom jag arbetar på en särskola som delar bibliotek med en grundskola är kanske svaren missvisande vad det gäller ekonomin. (mkt lågt elevantal)

Eftersom folkbiblioteket ligger på andra sidan gatan gentemot skolan så är vi lyckligt lottade. Vi har 15 h men eleverna har ju möjlighet att gå dit även em och kvällstid. Vi har ett gott samarbete men självklart vill vi utveckla detta ytterligare.

Elever med lässvårigheter tillhör inte de som besöker biblioteket med större regelbundenhet.

Elevernas åtgärdsprogram med hjälp av lärare och spec.ped. får stöd på flera olika sätt bla. gm skolbibl.

Ett större bibliotek och en bibliotekarie

Framför allt genom upmuntran till läsning och stödja i val av litteratur. Vi satsar på vårt bibliotek, vad beträffar tillgänglighet, bemanning och verksamhet.

För att vara en så liten skola har vi ett välutrustat bibliotek. Den administrativa delen är just nu vårt problem - katalogisering mm

För elever med lässvårigheter ligger huvuduppdraget på läraren. Vi har mycket god kompetens bland våra lärare kring barns läsutveckling.

Ganska goda

Ganska goda möjligheter att stötta elever med lässvårigheter

God

God, vi har tillgång till att bränna daisyböcker till elever med behov från bibliotekets databas.

God. Vi har många bra och trevliga böcker. Två skolor har blivit en och många fina nya böcker kom fick skolan.

Goda

Goda möjligheter

Goda möjligheter om vi är kompetenta nog att se dem och har kunskap om de tekniska hjälpmedel som finns, samt en utbildad skolbibliotekarie

Handlingsplanen är reviderad 2010. Bibliotekarier är ett stöd i att ta fram böcker.

hjälp att mp3 spelare,mobiler med lästa böcker

I samarbete med lärare och specialpedagoger kan man stötta elever. Kan inte svara på budgeten eftersom den ingår i kommunala biblioteket.

Inget svar

Jag har en fritidspedagog som handhar allt praktiskt kring biblioteket. Sen följer läraren sin klass en gång i veckan till biblioteket för utlåning. Sen kan eleverna själva gå dit när de vill. jag vill gärna ha ett bemannat bibliotek med en kunnig bibliotekarie. I dag är det ofta specialläraren som hjälper till med lämplig litteratur för de med lässvårigheter. han köper också in lättläst litteratur.

Jag har inte 100% koll på hur mycket litteratur som köps in, eftersom vi har ortens bibliotek i skolan och samarbetar med detta som skolbibliotek. Samarbetet är mycket gott.

Jag har inte direkt ansvar för biblioteket så jag har svårt att kommentera. Skolan arbetar mycket medvetet omkring dessa barn överlag. Biblioteket är ett komplement.

Jag har nyss börjat på denna skola och kan därför inte svara på alla frågor, några blir mer antaganden än säkra fakta.

Jag tror att vi har en väldigt bra helhetssyn på hur man kan stötta de barn som har lässvårigheter

Jag tycker att skolbiblioteken har stora möjligheter att stötta elever med lässvårigheter. Ev behövs någon ytterligare utbildning kring lässvårigheter. Men det kan definitivt användas som specialpedagogisk kompetens med rätt person och utbildning. vi har ganska nyligen börjat med en tjänst som skolbiblioteket stöttar med. Utlåning av bok på datorn med understyckning av text och hatighetsreglering. Utbudet av böcker växer hela tiden.

Jätteviktigt att erbjuda lättläst för olika åldersgrupper.

Kan bli ändå bättre med större samarbete

Kommunens skolbibliotek är inte bemannade så som vi skulle önska. Inte heller är de som arbetar med uppdraget alltid tillräckligt kunniga i lässvårigheter, men oftast i kompensatoriska hjälpmedel.

Lärbibliotekarien borde ha mer tid för sitt uppdrag.

Lärare och skolledare är mycket tacksamma att vi har en bibliotekspedagog som är mycket behjälplig med att ta fram bra litteratur för alla elever. Vi är även med i ett pilotprojekt om DaisyDirekt så att elever med lässvårigheter kan själva ladda ner mp3 böcker från Tpb.

Lärarna har en stor kompetens att använda och köpa in litteratur för olika elevers behov.

Läsgrupper finns, samt studieverkstad men lärare olika språk
Man måste ständigt ha en medveten tanke kring det man köper in
Med gott samarbete med huvudbiblioteket kan vi låna de flesta böcker. Biblioteket ligger i vår 6-9 skola, grannbyggnaden.
Mycket god.
Mycket goda.
Mycket viktigt för oss som specialskola
Möjlighet att hjälpa eleverna med lämpliga böcker
Möjligheterna som skolbiblioteket har att stötta elever med lässvårigheter är nog inte fullt utnyttjad på vår skola. Delvis beror detta på att det var utan skolbibliotekarie under läsåret 09/10 pga besparingar. Vi håller på att återuppbygga verksamheten och hur vi kan nyttja biblioteket i arbetet med lässvaga elever är ett utvecklingsområde.
Möjligheterna är stora.
Ny skola fr o m läsåret 2009/2010 Biblioteket under uppbyggnad.
Ny teknik med läsplattor kan vara användbart.
Olika nivåer på litteraturen inom SO och NO ämnen. Utrymme för kommentarer på vissa frågor saknas.
Otroligt viktigt, då böckerna finns här, allt måste ske i samarbete med pedagoger och specialpedagoger.
Personalen på skolbiblioteket har goda möjligheter att ge stöd till eleverna. Fram tom HT -10 var skolbibliotekarie ansvarig. Personen har gått i pension. Nu finns biblioteks-assistent med stora datakunskaper from HT -11 kommer även skolbibliotekarie som är språklärare med fördjupad utbildning i läs- och skrivutveckling.
Relativt bra kunskap men borde ha råd att satsa mer pengar på fler hjälpmedel. Vi samarbetar dessutom med folkbiblioteket ang inköp.
Saknar specialistkompetens men använder specialpedagog och speciallärare samt kommunens Skoldatalek.
samarbete lärare/bibliotekarie är viktigt och bra
Samarbetet mellan pedagoger och skolbibliotekarien främjar elevernas läsutveckling.
Skolan har bra kunskap om läs-och skrivsvårigheter även om inte just bibliotekets personal har det. En bra dialog mellan klasslärare och spec.lärare med bra kompetens. Hon har även behörighet att utföra kartläggning enl. LOGOS
Skolan har ett bra skolbibliotek. Dessutom finns ett nära samarbete med kommunens bibliotek
Skolan har goda förutsättningar att stödja elever med läs-och skrivsvårigheter. Vi behöver arbeta fram en handlingsplan hur vi bemöter och arbetar med elever med läs-och skrivsvårigheter. Vi behöver anställa en tydlig, kunnig och kommunikativ specialpedagog för att effektivt arbeta med dessa frågeställningar. Biblioteket med "rätta" böcker är ett viktigt verktyg i arbetet med elever med läs-och skrivsvårigheter.
Skolan och skolans bibliotek har stora möjligheter att stödja elever med läsvårigheter. Vårt arbete är dock i sin linda. Skolbibliotekets handlingsplan är precis klar.
Skolans möjligheter att stötta elever med läsvårigheter är ganska god. Trots detta anser jag att det finns mer att göra
Skolans möjligheter är bra, skolbibliotekets möjligheter kan utvecklas

Skolans specialpedagoger arbetar för att skolan ska ha rätt material såväl litteratur som tekniska stödfunktioner.
Skolbiblioteken är viktiga för eleverna och behöver mer resurser i form av både personal och pengar.
Skolbiblioteket har en mycket viktig uppgift att fylla framför allt att ge dessa barnen en läsupplevelse på sina villkor och på så sätt ta vara på och utveckla deras läslust.
Skolbiblioteket tillsammans med den litteratur samt bok och band som finns att tillgå genom våra spec.pedagoger utgör en god resurs för eleverna
Skolbiblioteket är gem. med högstadium och är även folkbibliotek. Fungerar relativt bra. Skolan köper inte in material- utan det gör bibliotekarierna med pengar från kommunen.
Skolbiblioteket är hjärtat i skolan
Skolbiblioteket är mycket värdefullt för läsutvecklingen för alla elever. Sen är det viktigt att ha kontakt med kommunbiblioteket och att de har kunskaper att stötta lässvaga.
Skolbiblioteket är oerhört viktigt för eleverna för att få en större variation av böcker än den som erbjuds i klassrumsbiblioteket, samt att eleverna får låna hem dessa böcker.
Skolbiblioteket är platsen där många aktiviteter som stödjer läsandet kan utvecklas
Skolbibliotekets innehåll med lättlästa böcker m.m. gör att vi lätt kan möta upp levers behov.
Som alltid svårt att få budgeten att räcka till. Talböcker är dyrt. mer läromedel på mp3 och ljudböcker önskvärt
Stora möjligheter det som behövs är mer tid
Stora möjligheter då vi har alla tekniska hjälpmedel som behövs.
Svårt att besvara, vi har ett aktivt bibliotek som drivs av ett lärarlag på skolan. Om ekonomin fanns skulle vi gärna tillsätta en bibliotekarie. Det finns ett skoldatalek centralt som hjälper till med tips om dataprogram och litteratur vid läsvårigheter.
Svårigheter för skola F-6 då inga resurser för bibliotekarie finns utan får ingå i ordinarie lärares tjänst
Tack vare att vi har en mycket välutbildad och engagerad speciallärare som också förmår att entusiasmera övrig personal har vi nått långt i vårt läsarbete. Förutom vårt lilla bibliotek har vi ett nära samarbete med statsbiblioteket (som vi har på bekvämt promenadavstånd).
Troligen väldigt bra om skolbiblioteket kan göra detta. Tjänst behöver frigöras.
Tror mer på specialpedagogisk kompetens parat till klass/ämneslärares relation till den enskilde eleven. Biblioteket ett värdefullt komplement, men inte viktigast i arbetet med den här elevgruppen.
Vi behöver en bibliotekarie som är hos oss mer än 1 dag i veckan. Helst 3 dagar i veckan vill vi ha.
Vi budgeterar skolbiblioteketsböcker som läromedel så exakt är svårt att säga. Vidare har spec.ped.och talpedagogen ett nära samarbete kring barn med läsvårigheter.
Vi hade tidigare en skolbibliotekarie och det gav naturligtvis mer eftersom hon hade tid att skaffa sig god kunskap om böcker. Vilket gjorde att hon lättare kunde fånga alla elevers intresse. Nu är det respektive lärare och våra specialpedagoger som har den uppgiften.
Vi har alla möjligheter att stötta elever med läs och skrivsvårigheter. Kommunens bibliotek är vårt skolbibliotek. Ur skolans budget går ca: 70 000 kr till biblioteksböcker som vi har på skolan men vi har också tillgång till hela kommunens bibliotek.

Vi har en biblioteksbus som kommer ut till skolan 1gång/mån. Bokbussen förser oss med många av de böcker vi och eleverna efterfrågar. Vi har ett litet skolbibliotek och små möjligheter att köpa de böcker eleverna efterfrågar/behöver.

Vi har en duktig lärarbibliotekarie som gör ett bra jobb, men visst kunde det behövas mer tid för biblioteket. Det är hela tiden en avvägning med resurserna.

Vi har en god bild av vilka elever som är i behov av stöd och hjälp i sin läsutveckling. Biblioteket är bara en liten del i det. Vi har lässtrategier utifrån forskning. Vi har även daisyböcker och datorer till elever som är i behov av det. Vi har även nära till kommunens bibliotek som vi besöker regelbundet. För de elever som läser utifrån våra strategier finns böcker anpassade till deras nivå.

Vi har ett gott samarbete med kommunbibliotekets barnbibliotekarie och hon hjälper till att skaffa böcker exempelvis vid olika temaarbeten mm. Vi får där stöd vad gäller kunskap om litteratur för olika åldrar om vi inte kan själva. Eleverna kan komma till biblioteket och få "bokprat" för att stimulera läsandet.

Vi har ett kommunbibliotek, i anslutning till skoldelen, med en kommunalt anställd bibliotekarie som samarbetar med skolans specialpedagog och övriga lärare. Vet inte bibliotekets budget för inköp av litteratur.

Vi har ett kommunalsbibliotek mitt i skolan och ett mycket gott samarbete med de bibliotekarier som finns på vårt bibliotek. Utöver de vanliga öppetiderna erbjuder också biblioteket läsgrupper på fritiden och på elevens val. Vi är lyckligt lottade på vår skola.

Vi har ett skolbibliotek som sköts av Specialpedagog och skoladministratör samt en elev-assistent. Vi försöker hålla biblioteket så uppdaterat det bara går med liten budget. 15000 avsätter vi till bokinköp. Löner för tid i skolbiblioteket ligger i ansvarigas befintliga tjänst.

Vi har ett skoldatatek i kommunen som är behjälplig

Vi har ett väldigt litet bibliotek, men där finns ändå en hel del böcker i olika svårighetsgrader. Tillsammans med vår speciallärare och hennes goda kunskaper kring läsning har vi bra möjligheter att stötta de elever hos oss som har lässvårigheter. Vi har också, som ett mycket gott komplement, ett fantastiskt samarbete med stadsbiblioteket och deras duktiga bibliotekarier.

Vi har genomfört en omorganisationen i kommunen under 2010 och jag har inte riktigt budgeten klar för mig för skolbiblioteken.

Vi har god kunskap och goda resurser i kommunen totalt sett men svårt att upprätthålla kunskandet i på en liten skolenhet

Vi har goda möjligheter att stötta elever med lässvårigheter eftersom den lärare som är ansvarig för biblioteket också arbetar som resurslärare och har ett stort intresse för barn och litteratur. Vi har också, förutom biblioteksanslaget, sökt och fått pengar från Statens Kulturråd för att utveckla vårtbestånd av lättläst litteratur etc.

Vi har goda möjligheter. Önskemålet vore att ha en bibliotekarie på heltid ,då det skulle kunna vara ännu bättre.

Vi har mycket goda möjligheter att via biblioteket stötta dessa elever. Vårt bibliotek/ mediatek har dessutom tillstånd av regeringen att framställa exemplar till elever med funktionshinder.

Vi har obemannat bibliotek vi vil utveckla bok-CD delen så eleverna kan läsa och lyssna samtidigt. Kommunen har inläsningstjänst.

Vi har också möjlighet att nyttja vår bibliotekarie från vårt kommunala bibliotek. Hon är mycket påläst.

Vi har precis fått ett nytt bibliotek och en skolbibliotekarie som håller på att bygga upp verksamheten, så det är svårt att säga just nu.

Vi har relativt goda möjligheter att hjälpa elever med lässvårigheter, men önskvärt vore en skolbibliotekarie på minst 75%, mer samarbete lärare emellan och med speciallärare

Vi har stora möjligheter att stötta elever med lässvårigheter

Vi på landsbygden samarbetar mycket med Vårgårdas stora bibliotek och Mediapoolen. Boklådor kan beställas.

Vi samarbetar med stadsbiblioteket och böckerna kommer från dem.

Vi satsar mycket på läsutveckling och har läsgrupper kontinuerligt under året i år 3 och 4.

Vi ser det som en fortlöpande process att fortsätta att köpa böcker för att stötta elever med lässvårigheter. Undervisande lärare, specialpedagog och speciallärare hjälper eleverna att hitta (lämpliga) böcker att läsa.

Vi skickar efter inläst litteratur från Tpb .

Vi är en liten och tajt kommun och gränsen mellan biblioteket och skolan blir väldigt liten.

Viktigt att stötta med bra litteratur för de lässvaga eleverna.

Vill bara poängtera vikten av ett riktigt skolbibliotek med utbildad bibliotekarie som komplement till skolans verksamhet.

Viktigt att hitta lättlästa böcker med innehåll som attraherar elever i olika åldrar och inom olika intresseområden.

Vår bibliotekarie är FAS 3 andtälld och gör en oerhörd nytta. Vi hade inte kunnat ha ett bemannat bibliotek på något annat sätt. Detta är naturligtvis en fördel för alla elever. Lässvaga elever får hjälp med att hitta böcker.

Vår möjlighet att stötta elever med lässvårigheter är stor, vi har stor kompetens och ett väl sorterat skolbibliotek

Vår skola har stora möjligheter att stötta elever med behov av stöd.

Våra insatser för elever med lässvårigheter görs av ett pedagogiskt resursteam som inte när kopplat till biblioteket

Våra resurser för att stötta elever med lässvårigheter finns inte i biblioteket utan hos lärare och specialpedagoger. Vi har också samarbete med orten bibliotek.

Vårt bibliotek är ett kombinerat skol-och folkbibliotek. Eftersom folkbiblioteket också använder sin budget för lässtöd är biblioteket en stark stödresurs.

Vårt skolbibliotek ingår i kommunens gemensamma biblioteksverksamhet. Skolbibliotekarierna finns på plats i skolan men ingår också tillsammans i ett gemensamt arbetslag för läsintresse och läsutveckling. Skolbibliotekarierna träffar pedagogerna i andra sammanhang. Vi har en utvecklad startegi för att möta elever med lässvårigheter med både kompensatoriska hjälpmedel och lättläst litteratur som bas. Kommunen bygger också upp ett Språk- och lärotek till stöd för allas läsutveckling och för elever i behov av extar insatser

Vårt skolbibliotek är gemensamt med 6-9 vilket gör att vi har lättlästa böcker, arbetsmaterial, daisy och tekniska hjälpmedel avskilt från skolbiblioteket. Specialpedagogerna har störst ansvar för att stötta lärarens arbete med elever, lässvårigheter.

Ytterligare öppethållande

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare. (IFLA/UNESCO 2004)

Läraryrket och Centrum för lättläst vill lyfta frågan om behovet av ett bemannat skolbibliotek och skolbibliotekets förutsättning att särskilt vara ett stöd för elever med lässvårigheter. Därför har vi tillsammans genomfört en undersökning om grundskolornas tillgång till ett skolbibliotek, och deras möjligheter att möta elever med lässvårigheter.

Lärarförbundet

lararforbundet.se

CENTRUM
FÖR LÄTTLÄST

www.lattlast.se